

BOEKBESPREKINGEN

VLINDERS, RUPSEN EN WAARDPLANTEN

BELLMANN, H., 2005. Tirion Uitgevers, Baarn. 445 pp in full-colour. ISBN 90 5210 590 1. Te koop in de boekhandel voor € 34,95.

De gids is een vertaling van 'Der neue Kosmos Schmetterlingsführer', van Franckh-Kosmos Verlag in Stuttgart. De vertaling van de gids is uitgevoerd

door Jaap Bouwman en Daniëlle Wintervan de Vlinderstichting.

Vlinders vormen in de insectenwereld over het algemeen een aparte groep met ook in Nederland vele liefhebbers. Als het gaat om de rupsen, dan wordt het aantal enthousiastelingen al een stuk minder. Een combinatie van vlinders en rupsen, waarbij ook de waardplanten zijn opgenomen, betreft toch net een andere insteek dan de vele veld- en vlinderdeterminatiegidsen die de laatste jaren op de markt zijn gekomen. De gids gaat in op de Midden-Europese soorten, maar daarnaast zijn ook een aantal opvallende zwerfers opgenomen uit Zuid-Europa.

De gids begint met een korte inleiding, met onder andere de bouw, ontwikkeling en kenmerken van de belangrijkste vlinderfamilies. Verreweg het grootste deel, ruim 400 pagina's, wordt besteed aan de dagenachtvlinders, rupsen en de waardplanten. Aan de linkerzijde worden de soorten besproken, op de rechterpagina wordt de tekst ondersteund met foto's van de soorten en rupsen. Vaak worden meerdere foto's per soort gebruikt, van bijvoorbeeld mannetjes, vrouwtjes en de boven- en onderkant van de vleugels. Het nadeel van foto's, welke overigens van prima kwaliteit zijn, is dat niet altijd de belangrijke veldkenmerken zichtbaar zijn. In de tekst worden wel de belangrijke kenmerken genoemd, zowel van de vlinder als van de rups. Verder wordt de waardplant vermeld, inclusief de

vermelding op welke pagina deze zijn terug te vinden. De waardplanten zijn opgenomen in het laatste deel van het boek. Verder wordt het voorkomen gemeld, enkele wetenswaardigheden en eventueel overeenkomstige soorten. Al met al behoorlijk wat informatie op de weinig beschikbare ruimte, maar de gids is erin geslaagd om al deze informatie overzichtelijk bij elkaar te zetten. Ik zie de gids dan ook als welkome aanvulling in mijn boekenkast. Het nodigt uit tot bladeren en door de foto's kunnen snel de soorten en rupsen worden herkend. Daarnaast kan de gids als naslagwerk worden gebruikt om aangetroffen soorten op naam te brengen. Alhoewel de gids claimt volledig te zijn, is het dat natuurlijk niet. Het zou ondoenlijk zijn om alle nachtvlinders in een gidsvorm te rubriceren. Soorten als Oranje zandoogje en Bruine eikepage worden niet vermeld in de gids.

HENK HEULIGERS

DOOD DOET LEVEN

De natuur van dode dieren

LARDINOIS R. (RED.), 2005. KNNV Uitgeverij, Utrecht. 96 pp in full-colour, genaaid en gebrocheerd. ISBN 90 5011 211 0. Te koop in de boekhandel en via www.knnvuitgeverij.nl voor € 19,95.

Eindelijk, een boek dat een bres slaat voor het laten liggen van grote dode dieren in natuurgebieden: "stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren". De korte omschrijving op de achteromslag geeft typerend weer dat inmiddels iedereen gewend is aan dode bomen in het bos en grote grazers in de natuurgebieden. Nu komt de volgende stap: het laten liggen van dode dieren in natuurgebieden. Deze dode dieren vervullen namelijk evenzeer een belangrijke rol in het ecosysteem. Helaas ontbreekt het in Limburg nog aan grote natuurgebieden als Veluwe of Oostvaardersplassen, anders had het boek een themanummer kunnen zijn van het Natuurhistorisch Maandblad.

De gekozen opzet is vergelijkbaar met een themanummer. Een aantal auteurs zijn uitgenodigd om hun visie te schetsen van dode dieren in de Nederlandse natuur. Hierbij komen zaken aan de orde over het belang voor de biodiversiteit, juridische verantwoordelijkheden, maar ook over zaken als gezondheidsrisico's voor de veehouderij. Ook de praktijk ontbreekt niet bij de beschrijvingen van de dode dieren, zoals in de bijdrage over hoe het een Das en Ree vergaan na hun dood in een dagboekbeschrijving van 40 dagen. Vooral de eerste bijdrage van Harm Piek van Natuurmonumenten geeft een goede weergave van wat verder in het boek vaak uitgebreider aan bod komt.

Helaas komt in veel artikelen dezelfde informatie meermalen terug. Lezende valt mij de inhoud van het boek toch enigszins tegen. Ik had eigenlijk een andere, maar vooral méér inhoud verwacht. In het boek komt vooral het onderzoek naar ongewervelden aan de orde, zonder daar volledig in te zijn. Is er nog niet veel meer te vertellen over het onderzoek bij dode dieren? Afgezien van wat magere inhoud, denk ik toch dat het boek een belangrijke impuls kan zijn voor het achterlaten van meer dode dieren in onze natuur. Juist voorlichting vormt een belangrijke pijler om mensen 'om' te krijgen en eraan te laten wennen. Hopelijk geeft dit boek een belangrijke aanzet en kan het zodanig een bijdrage leveren aan een belangrijke vervolgstap in de Nederlandse natuur. Zo complex is het helemaal niet; er gaan immers elke dag vele dieren dood die achterblijven in de natuur. Maar als het gaat om grote zoogdieren, heeft iedereen daar ineens een andere mening over. Ik zou dan ook af willen sluiten met een citaat van de achteromslag: "De natuur sterft niet alleen van het leven, maar leeft ook van het sterven!"

HENK HEULIGERS

DE NATUURDETECTIVE

Op speurtocht door de wereld van dieren en planten

BAKER, NICK, 2006. Tirion Uitgevers B.V., Baarn. 288 pagina's, uitgevoerd met kleurenfoto's, gebonden. ISBN 90 521 0624. Prijs € 24,95. Verkrijgbaar via de boekhandel.

Steeds minder kinderen gaan naar buiten, struinen rond, worden vies en leren daarbij van de omgeving te genieten en de natuur te waarderen.

De Natuurdetective is bedoeld kinderen kennis te laten maken met dieren en planten die je buiten, zowel dicht bij huis als tijdens de vakantie, tegen kunt komen. Hiertoe staan er verschillende opdrachten, tips en trucjes in om buiten of thuis uit te proberen. De Natuurdetective begint met de indeling van soorten in groepen en geeft een aantal gedragsregels waar een 'amateur-bioloog' zich aan zou moeten houden. Verder bevat het een beschrijving van benodigde hulpmiddelen en geeft het aan hoe je in het veld moet gedragen en wat je wel en niet moet doen als je dieren wilt observeren. Ook wordt uitgelegd hoe bijvoorbeeld een verrekijker werkt en hoe je waarnemingen kunt vastleggen.

De soortgroepen vogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen, insecten, planten en bomen, worden per hoofdstuk behandeld, waarbij van de verschillende soortgroepen achtergrondinformatie, bijzondere weetjes en manieren van waarnemen worden beschreven. Het boek is voorzien van veel doe-activiteiten om zelf thuis of buiten in het veld mee aan de gang te gaan, bijvoorbeeld het maken van nestkastjes, gipsafgietsels van sporen, schoonmaken van botten, een aquarium inrichten, het maken van een mierenstad of het drogen van planten. Bij iedere activiteit wordt duidelijk aangegeven welke materialen nodig zijn en welke stappen genomen moeten worden om tot het gewenste resultaat te komen.

Het boek bevat veel duidelijke kleurenfoto's en tekeningen, en een vlotte en prettige schrijfstijl die zeker niet kinderachtig is. Het boek wordt afgesloten met een lijst van nuttige adressen van Nederlandse natuurorganisaties, websites en naslagwerken. Helaas ontbreekt hier echter de vermelding van het Natuurhistorisch Genootschap; een vereniging die al bijna 100 jaar actief in het (Limburgse) natuuronderzoek actief is!

NEELTJE HUIZENGA